

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

donderdag 4 december 2008

MEDITATIE

De adventsverwachting

De adventsweken zijn weer aangebroken. De weken waarin de kerk de tijd gedenkt die aan de komst van de Zoon van God in het vlees voorafging.

Dat was een tijd van verwachten. Verwachten op grond van Gods beloften. Nu zien Gods kinderen niet meer uit naar Zijn komst in het vlees, maar zij zien uit naar Zijn komst in hun hart. Psalm 130 spreekt van de verwachting van een dichter uit het Oude Testament. We mogen het wel zijn adventsverwachting noemen. Hij is in diepten van ellenden en benauwdheden vanwege zijn zonden. Hij is in nood. Maar uit die nood roept hij tot de Heere.

In welke nood is hij? Er wordt niet gesproken over ziekte of oorlog. Hij zegt niet dat hij in levensgevaar verkeert vanwege vijanden. Hij heeft het wel over ongerechtigheden. Niet over een bepaalde bijzondere zonde, maar zijn hele leven veroordeelt hem. Zijn hele leven getuigt tegen hem. Hij heeft tegen God gezondigd en vanwege zijn zonden kan hij voor God niet

**Ik verwacht den HEERE,
mijn ziel verwacht, en ik
hoop op Zijn woord.**

Psalm 130 : 5

bestaan. *Zo Gij, HEERE, de ongerechtigheden gadeslaat, Heere, wie zal bestaan? Gezondigd heeft hij tegen een goedertieren en lankmoedig God, Die te rein van ogen is dan dat Hij het kwade zou zien en Die ook de zonde niet ongestraft kan laten. Hij is heilig en rechtvaardig. Diepe smart vervult zijn ziel. Maar, zegt hij dan, bij U is vergeving, opdat Gij gevreesd wordt.* Het maar van de vertroosting, van de hoop en van het geloof stijgt uit de diepte op. Het spreekt van genade bij God: *bij U*. Het is een eenzijdig werk van God. Het spreekt van Gods welbehagen. Bij de dichter en bij ons is de ongerechtigheid. Bij de Heere is de gerechtigheid. Er is echter alleen maar verzoening door voldoening. Alleen vergeving door bloedstorting. Dat had de dichter geleerd. Christus moest komen. Het Lam Gods, Dat de zonde der wereld wegneemt. Om

Hem roept de dichter. De dichter ziet uit naar de vervulling van Zijn beloften. *Och, dat Gij de hemelen scheurdet, dat Gij nederkwaamt.* Zo heel persoonlijk ziet hij uit naar de vervulling van de beloofde zaak, naar de toepassende daad. De kanttekening zegt: Omdat ik weet dat de Heere zo goedertieren is, daarom verwacht ik met een vast vertrouwen, dat Hij mij, naar Zijn beloftenis, mijn zonden vergeven en mij uit alle ellende verlossen zal.

Hij verwacht Hem met zijn *ziel*. Met zijn *binnenste*. Dus niet alleen met zijn verstand, of met zijn gevoel, of met zijn woorden, nee, met zijn *ziel*. *Met mijn ziel heb ik U begeerd in den nacht, ook zal ik met mijn geest, die in het binnenste van mij is, U vroeg zoeken,* zegt Jesaja. Het historieel geloof is groot, maar niet zaligmakend. Het tijdgeloof en wondergeloof bieden ook geen houvast voor de eeuwigheid. Nodig is het *wáre* geloof. Dat is een gave Gods. Dat plant Hij in het hart als Hij een zondaar wederbaart. Dat geeft leven aan onze ziel, geestelijk leven.

Het verwachten van de dichter bestaat in een sterk begeren, in een vurig verlangen naar de Zaligmaker, in een hongeren en dorsten naar Zijn gerechtigheid.

Dit verwachten brengt ons op onze knieën. Doet ons de Heere zoeken in de weg van het gebed. Doet ons aanhouden als Jakob: *Ik zal U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent.*

Dit verwachten doet ons de genademiddelen gebruiken. Hoor maar wat David zegt: *Eén ding heb ik van den HEERE begeerd, dat zal ik zoeken: dat ik al de dagen mijns levens mocht wonen in het huis des HEEREN, om de liefelijkheid des HEEREN te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel.*

Dit verwachten bestaat in een lijdzaam wachten. De profeet Habakuk mag tot het volk zeggen: *Zo Hij vertoeft, verbeid Hem, want Hij zal gewisselijk komen, Hij zal niet achterblijven.* En David zegt in Psalm 40: *Ik heb den HEERE lang verwacht; en Hij*

Inhoud

87e jaargang

Nr. 10

- 1 Meditatie: De adventsverwachting
- 2 Bijbelstudie: Abraham en Abimelech (2)
- 4 Serie beroemde boeken (4):
"Het zien op Jezus", Isaac Ambrosius
- 5 Israël en de kerk (1)
- 7 Oud Goud: Johannes Beukelman
- 9 Egaliseren van de zonde (1)
- 10 Boekennieuws
- 11 Kerknieuws
- 12 Berichten
- 13 Kerkdiensten

heeft Zich tot mij geneigd, en mijn geroep gehoord.

De dichter heeft een gegrónde verwachting. Hij zegt: *en ik hoop op Zijn woord*. Hopen is nog sterker dan verwachten. Het is een vastklemmen en vasthouden aan Gods woord. Het geloof grondt zich op het woord dat de Heere heeft gesproken. De Heere is eeuwig in Wezen, getrouw in Zijn beloften en alvermogen in de uitvoering daarvan. Weet u wat de kantekenaar zegt? Dat is, ik wacht op hetgeen Hij in Zijn woord alle gelovigen beloofd heeft en mij in het bijzonder!

Hoe komt hij daaraan? Uit het heilig Evangelie.

Denk aan de moederbelofte. *En Ik zal vijandschap zetten tussen u en tussen deze vrouw, en tussen uw zaad en tussen haar Zaad; Datzelve zal u den kop vermorzelen, en gij zult Het de verzenen vermorzelen.*

De belofte van de komende Christus is steeds vernieuwd. De profeten uit het Oude Testament mochten gedurig het volk erop wijzen dat God Zijn woord zou waarmaken en dat de Zaligmaker komen zou.

Maar ook heeft de profetie 400 jaar gezwegen. Het leek buiten hoop en een verloren zaak. Maar toen werd Christus geboren.

Hebt u ook last van uw ongerechtigheden? De dichter van Psalm 38 zegt: *Want mijn ongerechtigheden gaan over mijn hoofd; als een zware last zijn zij mij te zwaar geworden*. Een wonder als dan in de ziel van zo'n onwaardige en doodschuldige zon-

daar, de belofte van de komende Zon der gerechtigheid wordt afgedrukt door de Heilige Geest. *Ulieden daarentegen, die Mijn Naam vreest, zal de Zon der gerechtigheid opgaan*. Dan is het: en mij in het bijzonder. Dan wordt het advent. Dan gaan we met de dichter hopen op Zijn woord en uitzien naar de verdere openbaring van die Zon der gerechtigheid. *Hij zal Israël verlossen van al zijn ongerechtigheden*.

De Heere mocht in deze adventsweken Zijn woord zegenen en door Zijn Heilige Geest in de beestenstal van

onze harten plaats maken voor de Zaligmaker. Om met de dichter te doorleven en in te stemmen:

*Ik blijf den HEER' verwachten;
Mijn ziel wacht ongestoord;
Ik hoop, in al mijn klachten,
Op Zijn onfeilbaar woord;
Mijn ziel, vol angst en zorgen,
Wacht sterker op den HEER',
Dan wachters op den morgen;
Den morgen, ach, wanneer?*

(Psalm 130 : 3)

Middelharnis, ds. G. van Manen

BIJBELSTUDIE

2

Abraham en Abimelech

Genesis 21:22-34

Verbond en eed

Nadat Abimelech gezegd had dat de Heere met Abraham was, voegde hij eraan toe: "Zo zweer mij nu hier bij God: Zo gij mij, of mijn zoon, of mijn neef liegen zult! Naar de weldadigheid, die ik bij u gedaan heb, zult gij doen bij mij, en bij het land, waarin gij als vreemdeling verkeert" (vers 23).

Vanwege het grote aantal gewapende knechten dat Abraham bezat (in Gen. 14:14 lezen we over 318 gewapende mannen) kon Abraham voor Abime-

lech een waardevol bondgenoot zijn, maar ook een gevaarlijke vijand. Abimelech heeft Abraham weldadigheid betoond, toen hij Abraham het recht gaf zich daar te vestigen (Gen. 20:14-16). Daarom rekende hij nu op Abrahams gunst, maar wilde hij die verhouding nu ook een vaste vorm geven in de vorm van een verbond, waarin ook het nageslacht betrokken zou zijn. Abimelech riep Abraham dus op met hem een verbond te sluiten. In de Heilige Schrift hangen verbond en eed nauw met elkaar samen. Abi-

De Saambinder

Kerkelijk weekblad van de Gereformeerde Gemeenten

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur:
ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers aan:
ds. A. Moerkerken, Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263
e-mail: moerkerken@kliksafe.nl

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.

Boeken ter recensie en meditaties aan:
ds. G.J. van Aalst, Molendijk 136,
3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerknieuws (m.u.v. beroepingswerk) en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131, 2985 SC Ridderkerk,
tel. 0180-420865, fax 0180-423583
E-mail: jj.verhage@kliksafe.nl

Aanlevertijd:

Uiterlijk **woensdag 17.00 uur** vóór de datum van verschijning van De Saambinder in de daarop volgende week.

Opgaven kerkdiensten en beroepingswerk aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Advertenties en familieberichten aan:
Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisoehof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718,
e-mail: saambinder-adv@kliksafe.nl
Postbankno. 256686 t.n.v. de administratie van De Saambinder.

Advertenties € 0,70 per mm.
Familieberichten € 0,40 per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen **uiterlijk donderdag** in het bezit van de administratie te zijn.
Rouwadvertenties
uiterlijk maandagmorgen 9 uur.

Abonnementenadministratie
Adreswijzigingen enz. aan:
Kerkelijk bureau Geref. Gemeenten,
postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599,
e-mail: kbgg@cbgg.nl

Betalingen abonnementsgelden:
Postbanknr. 64327 t.n.v. De Saambinder-
abbonementen te Woerden.

Abonnementsprijzen (bij vooruitbetaling):
voor Nederland: € 11,50 per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober);
voor het buitenland:
€ 23,- per jaar + extra portiekosten.
Canada \$ 110,-; USA \$ 110,-.

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:
Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

De redactie aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid betreffende de inhoud van: de advertenties en de (recensies van de) aangekondigde boeken.

melech herinnerde Abraham aan de weldadigheid die hij bij Abraham gedaan had. Welnu, zo zei hij, doe dan ook weldadigheid bij mij en de mijnen. Hij wekte Abraham op, te zweren dat hij hem en de zijnen niet ontrouw zou worden en dat de goede verstandhouding bewaard zou mogen blijven. "Zo zweer mij nu hier bij God", sprak Abimelech. Wat is zweren? God tot getuige aanroepen, dat we de waarheid spreken. Degene die een eed aflegde, sprak daarmee als het ware uit: God moge richten tussen mij en u, als ik niet doe wat wij samen overeengekomen zijn; God zal het wreken als ik mijn woord niet houd. Het afleggen van een eed heeft alles te maken met het erkennen van de Heere als de Alwetende: Hij weet dat ik de waarheid spreek. Het heeft ook alles te maken met het erkennen van de Heere als de Rechtvaardige: Hij mag mij straffen als ik nu de waarheid niet spreek. Daarom waarschuwt de Heidelbergse Catechismus niet alleen tegen de valse eed, waarbij de Naam des Heeren gebruikt wordt om de leugen te dekken, maar ook tegen het lichtvaardig eedzweren. Ook daardoor wordt de Naam des Heeren misbruikt en het is niet anders dan zonde tegen het derde gebod.

Trouwe zorg

Abraham was direct bereid om de eed tegenover Abimelech af te leggen. "En Abraham zeide: Ik zal zweren" (vers 24). Hij aanvaardde het verbond. Ongetwijfeld heeft hij daarbij ook aan Izak gedacht. Hoe moest het als Abraham er straks niet meer zou zijn? Als Izak alleen als vreemdeling in een vreemd land zou moeten rondzweren? Overal waren immers vijanden, die hen hun vee en knechten niet gunden. Maar zie nu hier eens, hoe de Heere zorgde. Als Abraham er niet meer zou zijn, dan zou Izak de vruchten mogen plukken van dit verbond. Abraham zelf had hier niet om gevraagd. Het was de trouwe zorg des Heeren over hem en zijn nageslacht. Eer zij roepen, zal Ik antwoorden, heeft de Heere gezegd. Dat werd hier ook waar. Dus het was bij Abraham geen lichtvaardig of onnodig eedzweren. Integendeel, de Heere betoonde zo Zijn zorg en trouw over Abraham, maar ook over Izak. We weten dat Izak later ook de vruchten van dit verbond geplukt heeft. Hij mocht later, evenals Abraham, met zijn kudde doorbrengen in het weidegebied van Abimelech. Hoe groot was dan de trouwe

zorg des Heeren. De Heere had tot Abraham gezegd dat Hij hem zegnende zou zegenen. Dat werd hier bevestigd. Hadden we toch meer vertrouwen op de Heere. Gods kinderen moeten zich altijd weer aanklagen vanwege hun wantrouwen. Gaven we alles toch in Gods zorgende handen. Zou Hij, Die zorgt voor de leliën van het veld en zonder Wiens wil geen musje van het dak valt, niet voor de Zijnen zorgen? Wie op de hoge God vertrouwt, heeft zeker op geen zand gebouwd. Met de Heere is nog nooit iemand beschaamd uitgekomen. De verlost en zullen zich dan straks ook eeuwig verwonderen over Zijn trouw.

Het afleggen van een eed heeft alles te maken met het erkennen van de Heere als de Alwetende: Hij weet dat ik de waarheid spreek. Het heeft ook alles te maken met het erkennen van de Heere als de Rechtvaardige: Hij mag mij straffen als ik nu de waarheid niet spreek.

Het verbond gesloten

"En Abraham nam schapen en runderen, en gaf die aan Abimelech; en die beiden maakten een verbond" (vers 27). De schapen en runderen die Abraham aan Abimelech gaf, waren meer dan alleen een geschenk. Die dieren hadden naar alle waarschijnlijkheid een plaats in de verbondsluiting. Zoals we al eerder zagen bij het verbond dat de Heere sloot met Abraham, werden die dieren door midden gedeeld. Daarna gingen Abraham en Abimelech samen tussen de stukken door. Daarmee wilden ze zeggen: "Zoals de stukken van die dieren bij elkaar horen, zo horen ook wij bij elkaar. En God is daarvan Getuige." Zo werd Abraham hier herinnerd aan het verbond, dat de Heere met hem gemaakt had in die nacht, toen die rokende oven en die vurige fakkel tussen de stukken doorging (Gen. 15:17). Toen had de Heere gezworen zijn zaad dit land te zullen geven. Hier ging de Heere dat bevestigen.

Het verbond met God was voor Abraham het belangrijkste, maar het verbond met Abimelech vloeide daar uit voort. Uit het verbond dat de Heere met de Zijnen heeft opgericht, vloeien hun alle weldaden toe, zowel voor de tijd als voor de eeuwigheid.

Een eedzwerend God

Verbond en eed horen in de Heilige Schrift dus bij elkaar. Dat geldt wel zeer bijzonder het verbond Gods. We denken hier aan het genadeverbond. Van eeuwigheid heeft de Heere Zich daarin verbonden de Zijnen zalig te maken in en door het werk van Christus, Zijn Zoon. De zaligheid ligt voor Gods kinderen rotsvast in het verbond der genade. Daar kunnen ze nooit meer uitvallen. Al zou de hele hellemacht er tegenop komen. Maar de Heere weet ook hoe dat aangevochten wordt in het hart van de Zijnen. Daarom komt Hij tot hen als de Verbondsgod met een eed als een eedzwerend God. Welke eed? "Want dat zal Mij zijn als de wateren van Noach, toen Ik zwoer, dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden gaan; also heb Ik gezworen, dat Ik niet meer op U toornen, noch u schelden zal. Want bergen zullen wijken, en heuvelen wankelen; maar Mijn goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond Mijns vredes zal niet wankelen, zegt de HEERE, uw Ontfermer" (Jes. 54:9-10). Gods kinderen zijn altijd weer geneigd de vastheid in zichzelf te zoeken. Maar daar zullen we het nooit vinden, dan blijven we als een baar der zee gelijk. Wat een wonder als de Heere Zijn volk, door worstelingen en strijd heen, vastheid geeft buiten hen in Zijn Woord en in Zijn verbond. Dan mag het geloof wel eens stamelen: Heere, nu kunt U nooit meer van mij af; dat ligt vast in Uw verbond en in Uw trouw. O, dan is de zaligheid van Gods kinderen vaster dan de bergen, omdat die zaligheid verankerd ligt in Gods verbond. Dat Gods kinderen toch meer leerden letten op de trouw van de eedzwerende Verbondsgod.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Ekeveld

Het zien op Jezus

door Isaac Ambrosius

Het boek Het zien op Jezus van Isaac Ambrosius kreeg ik van mijn vrouw Ptoch wij nog jong waren. Het was een folioformaat en uitgegeven door Den Hertog te Utrecht. Het telt meer dan 900 bladzijden. Mijn vrouw had onze beide namen erin geschreven, met daarbij deze woorden: "O Heere, onze Heere, hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde." En daaronder: "De godzalige wandel van Henoch."

Daarmee is nu precies de rijke inhoud van dit ongeëvenaarde werk uitgedrukt. Telkens weer trekt het het hart voor een ogenblik af van onze aardse gedachten en beslommeringen, en horen we de stem van de godzalige J. van Lodenstein zeggen: "Hoog, omhoog, het hart naar boven. Hier beneden is het niet. 't Ware leven, lieven, loven, is maar waar men Jezus ziet."

Met hoeveel passie en diepe ontroering beschrijft Ambrosius het leven van Jezus en de weg die Hij vrijwillig wilde gaan, als het grootste Godsge-schenk. Een weg van bloed en tranen om de Vader te verheerlijken en Zijn volk zalig te maken, met eeuwige heerlijkheid. Wat heeft het Hem gekost, wie kan het bevatten? Met hoeveel diepe ernst legt hij steeds weer de noodzaak aan het hart om in Christus geborgen te zijn.

Welk een heerlijk Voorwerp beschrijft en beschouwt Ambrosius in de Per-son van die gezegende Heere Jezus. Hoe stelt hij Christus steeds voor als die weergaloos schone Immanuël. Hij laat Hem schitteren, bladzijde na bladzijde, als een scherp geslepen briljant met vele slijpvlakken. Met al de liefde en bewogenheid van zijn hart tracht hij een bruid te werven voor deze weergaloos schone hemel-

liefdesverlangen naar Hem wordt opgewekt en gaande gemaakt.

Lampe

In zijn aanbevelend voorwoord, gericht aan "Christus' liefhebbers", schrijft Johannes Lampe (in leven predikant te Obdam, die tevens het boek uit het Engels overzette in het Nederlands), onder meer: "Om Jezus zo te aanschouwen (Die de Schoonste is van alle mensenkinderen, en Die het al in een is) heeft de maker van dit stichtelijke boek ons Jezus heerlijk voorgesteld. En zo gij Jezus waarlijk bemint, twijfel ik niet, of zijn arbeid die hij ter ere van Jezus gedaan heeft, zal u aangenaam zijn, en gij zult ook niet misprijzen dat ik u in het Hol-lands zeg, hetgeen hij u in de Engelse taal van Jezus heeft gesproken. Een bruid kan nooit teveel horen van haar beminde bruidegom."

Ambrosius zelf schrijft in zijn voor-woord: "In de lente van het jaar 1653 werd ik bezocht met een hevige ziek-te, en toen de Heere mijn gezondheid begon te herstellen, kwam mij te bin-nen wat de Heere Jezus voor mijn ziel gedaan had en nog deed en doen zou, totdat Hij die volkomen zou hebben zalig gemaakt." Uit deze overdenkin-gen werd zijn begeerte steeds sterker om *Het zien op Jezus* te schrijven. Daarbij dringt hij aan om, zoals wij gewend zijn ons morgen- en avond-gebed te bidden, ook dit boek naar blijvende gewoonte elke dag bij gedeelten te lezen. Ambrosius begint zijn boek als volgt: "Het heerlijkste onderwerp waarover gesproken of geschreven kan worden, is Jezus Christus.' Hij eindigt zijn boek met deze woorden: 'Voorwaar, indien gij zo gelooft en leeft, uw leven is troost-ful en uw dood zal zoet zijn. En zo er

Levensloop

De naam Ambrosius klinkt ons bekend in de oren. We moeten Isaac Ambrosius echter niet verwarren met de bekende kerkvader Ambrosius, die leefde in de vierde eeuw na Christus.

Van het persoonlijke leven van Isaac Ambrosius is weinig bekend. De belangrijkste gegevens die van hem bekend zijn gebleven, is dat hij naar alle waarschijnlijkheid rond 1604 geboren werd als zoon de predikant van Ormskirk in Engeland. Zijn geboor-
datum is niet bekend.

Op 17-jarige leeftijd begon hij zijn theologische studie te Oxford. Gedu-
rende zijn veelbewogen leven als die-
nenaar van het Goddelijke Woord ver-
schillende plaatsen heeft hij ook veel
geleden onder de vervolgingen die het
deel waren van de puriteinen. Drie keer
heeft hij gevangen gezeten, evenals
zijn tijdgenoten Richard Baxter en
John Bunyan. Verdrukkingen bleven
hem niet bespaard.

Ambrosius was een vredelievend man.
De overlevering vermeldt dat zijn pre-
diking omzag afdwong door de grote
ernst waarmee hij sprak. Ook zonderde
hij zich regelmatig af van de mensen
en trok zich terug in de bossen om dat
te mediteren en te bidden. Hij was een
vroom en godzalig man.

Kort nadat hij gedurende de vervolgin-
gen was afgezet als predikant verhuis-
de hij naar Preston, waar hij al spoedig
roef aan een hersenbloeding. Zijn
sterfdatum is onbekend. Hij werd
onder grote belangstelling begraven
op 25 januari 1663.

Onder de verschillende werken die hij
schreef, neemt *Het zien op Jezus* onder
ons wel de grootste plaats in. Het ver-
scheen in 1658 en heeft daarna velen
herdrukken gehad, tot op heden. In
1859 schreef ds. J.W. Felix in de zeven-
de uitgave: "Ik wenste het ijk het te
gezin te zien gebruiken, want het is de
gedenkenis van het korte dagelijkse bro-
ngste voorlezingen als tot v
blizonder na
het e
mee

dat hem, dat Jezus bereid heeft in het
grote werk der aig eid. Altijd ont-
lekt ij weer nieuwe sc oonheden in
Hem. Chris.us wordt op zulk een
eerlijke wij e besc ouwd en
besc reven, zodat s eeds weer alle

van deze Evangelie-nicht, in het zien
op Je.us."

De sc rijver geef nergens rust
de Heere Jezus. Hij kent geen veront-

gebruik."

alle. b
heeft
uis

schuldiging om niet tot Hem te komen Die nooit één zondaar heeft afgewezen of weggeslagen. Hoe vuil, dodig, dor, vol ongelooft het hart van de mens ook is en blijft: er is maar één weg ter redding, slechts één grond van behoud en één troost voor het bedroefde zondaarshart: het zien op Jezus. De gronden van het hart worden blootgelegd in de grondeloze diepten van boosheid en goddeloosheid. Maar in die hopeloze duistere put laat hij weer schitteren de glans en heerlijkheid van de blinkende Morgenster, Jezus' gewilligheid en algenoegzaamheid, Zijn schoonheid en voortreffelijkheid, als het heerlijkste Voorwerp! "Zeg als Josaphat: O Heere, ik ben zo nedergedrukt door de kracht mijner zonde, dat ik niet weet wat ik doen zal, maar mijn ogen zijn op U. O, neem Gij weg mijn ongerechtigheden."

Het unieke van dit boek is tevens dat het de eeuwigheidsgronden van de zaligheid aanwijst en verklaart door het werk van de Vader, de Zoon en de

Heilige Geest, en het eeuwige verbond der genade. Het spoort ook aan tot een heilig en godzalig leven. Wat een geweldige schat aan Schriftkennis moet deze man bezeten hebben. Het boek blijft een onuitputtelijke bron. Een laatste citaat: "Jezus Christus in alle stukken en delen te kennen, hetzij in Zijn geboorte, of leven of dood, dat is een zaligmakende kennis. O, ontziet geen kosten, noch moeite of arbeid, tranen of gebeden, vrede of welvaart, goederen of naam, leven of vrijheid; verkoop alles om deze Parel. Christus is zo waardig, en weet dat ge Hem niet te duur kunt kopen, al zoudt gij uzelf en de gehele wereld voor Hem geven. De studie van Christus gaat alle studiën te boven: Christus is de kennis van alle dingen die nodig zijn voor dit en voor het toekomstige leven. O, leer dan Christus in elk van de voorzeide opzichten te kennen, in het zien op Jezus."

Apeldoorn,

ds. J.M. Kleppe

terugkeren. Al zijn er ook vandaag aan de dag mensen die dat beweren. Maar is daarmee nu alles gezegd over Israël en over de Joden? Ik denk van niet. Er is meer te zeggen. Er zijn onvervulde beloften.

Diepere zin

Ook de uitspraak van ds. Kersten betekent niet dat hij geen verwachting koestert voor de Joden. "Maar blijft er dan voor de Joden geen toekomst? Gewis ja! Al is de verharding over hen gekomen tot op dezen dag; al weigeren zij niettegenstaande de gruwelijkste vervolgingen de knie voor Koning Jezus te buigen, God heeft onder hen Zijn uitverkorenen en deze zullen toegebracht worden en door de heidenen tot jaloersheid verwerkt worden. In Rom. 11:25, 26 zegt de Heere ons nadrukkelijk, dat als de volheid der heidenen zal ingegaan zijn, gans Israël zal zalig worden. Deze woorden zijn niet te verstaan in dien zin als zouden alle heidenen bekeerd en alle Joden zalig worden. God heeft in Zijn souverainen raad hun getal vastgesteld, maar toch heeft het apostolisch woord dieper zin dan dat het zijn vervulling bekomen zou in de bekering van een enkelen Jood". (Ger. Dogmatiek, pag. 315/316)" Ds. Kersten betreft wel de beloften op het geestelijk Israël, op het uitverkoren volk van God uit alle geslachten en niet op de natuurlijke afstammelingen van Abraham. Vanwege de 'diepere zin' van het apostolische woord zou het interessant zijn geweest als ds. Kersten dat nader zou hebben uitgewerkt en zou hebben geplaatst in toekomstperspectief. Nu hij dat niet doet, moeten we het met deze opmerking van hem doen.

Het ontbrak in onze gemeenten aan een uitgewerkte visie over de plaats van Israël en over de verhouding tussen Israël en de kerk.

Visie

Er is nog een andere reden waarom het onderwerp vroeger niet op de agenda voorkwam. Het ontbrak in onze gemeenten aan een uitgewerkte visie over de plaats van Israël en over de verhouding tussen Israël en de kerk.

De emerituspredikant van Leiderdorp, ds. R. Boogaard, heeft ongetwijfeld mede de stoot gegeven om de

1

Israël en de kerk

De predikantenconferentie van onze gemeenten op 1 september jl. stond dit jaar in het teken van het werk onder Israël. De aandacht die dit werk in onze gemeenten krijgt, vraagt om predikanten die van dit werk op de hoogte zijn. Aan de hand van een tweetal lezingen werden de predikanten bepaald bij de verhouding van Israël en de kerk in het licht van Gods Woord en hoe over die verhouding in het verleden is geoordeeld. De redactie van De Saambinder heeft mij gevraagd de door mij gehouden lezing geschikt te maken voor publicatie in ons kerkelijk blad, opdat ook de lezers van De Saambinder er kennis van kunnen nemen. Aan dat verzoek voldoe ik bij deze graag.

Israël als symbolisch volk

Het thema van deze middag zou pakweg 50 jaar geleden niet op de agenda van een predikantenconferentie van onze gemeenten worden geplaatst. Simpelweg vanwege het feit dat er nauwelijks aandacht was voor Israël en voor het Joodse volk. Al bleven er

altijd in onze gemeenten mensen die geloofden dat de Heere nog bijzondere beloften voor het volk van de Joden zou vervullen, toch was de algemene gedachte dat Israël als symbolisch volk heeft afgedaan. Zo Ds. G.H. Kersten in de *Gereformeerde Dogmatiek* (pag. 314, 315). Hij zegt: "De muur des afscheidsels, in inzettingen bestaande, is verbroken en zal nimmermeer worden opgericht. Al keerden alle Joden naar Palestina terug; al vonden zij eens nog een afstammeling van David en al zouden zij onder hem een eigen koninkrijk vormen en den tempeldienst weder inrichten naar de inzettingen van Mozes - gesteld dat dit alles mogelijk ware - dan nog zal Israël nimmer worden wat het eens is geweest." En: "Een wederoprichten van het Joodse volk, als in de dagen van ouds wonend in Kanaän onder zijn schaduwachtige koning te Jeruzalem, zou tegen de Schrift zelf zijn" (verklaring Heid. Cat. pag. 243). We zullen met ds. Kersten moeten instemmen dat het Israël van het Oude Testament nooit meer zal

belangstelling voor de verhouding van de kerk met Israël gaande te maken. In 1992 verscheen het boek *Zijn trouw aan Israël nooit gekrenkt*. Ds. Boogaard ging in zijn bijdrage uitvoerig in op de profetieën van het Oude Testament die spreken van een nationaal en geestelijk herstel van Israël. Hij kwam tot de conclusie dat een positieve toekomstverwachting voor Israël niet maar een visie is van hobbyisten of Israëlfans, die aan hun wensdromen gestalte willen geven, maar dat het een zaak is die gegrond is in Gods woord.

Mede door deze publicatie die een belangstellend onthaal vond in onze gemeenten, werd de verhouding Israël en de kerk een onderwerp voor onze meest brede kerkelijke vergadering, de Generale Synode, en kwam het tot de instelling van het Deputaatschap voor Israël. De verdere ontwikkeling van het werk onder de Joden kunt u lezen in het boek *Trouw aan Israël* (2004) en het jubileumboek *Opdat zij barmhartigheid verkrijgen* (2008).

Ongelukken

Als we nadenken over de verhouding Israël en de kerk, dan wil ik vooraf zeggen dat als we over de weg van God met Israël spreken, we moeten oppassen voor al te stellige uitspraken. Dat heeft in het verleden naar twee kanten toe de nodige ongelukken gegeven. Enerzijds kunnen we de zogenaamde bloedtekst uit Mattheüs 27:25 "Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen" op een zodanige wijze toepassen dat er voor christenen niet anders op zit dan de Joden de Joden te laten of in het ergste geval hen uit te roeien. Antisemitisme moet ons echter vreemd zijn. Het heeft geen voedingsbodem in het christelijk geloof. Ook al is er in naam van het christendom veel kwaad berokkend aan het Joodse volk, dan is dat inderdaad vaak gebeurd in de naam van het christendom, maar dat was niet het christendom van de Bijbel. Wij hoeven God niet een handje te helpen om het oordeel uit te voeren over de Joden, of over wie dan ook. Anderzijds kunnen we gelet op het nog bestaan van het volk der Joden ondanks alle pogroms, vervolgingen en niet te vergeten de Holocaust en de terugkeer na de Tweede Wereldoorlog van vele Joden naar Israël in een euforie geraken, die niet in overeenstemming is met eenvoudige Woord van God. Ik denk dan bijvoorbeeld aan mensen uit de kring van

Christenen voor Israël. Drs. J. van Barneveld komt in zijn boek *Met Israël op weg naar de eindtijd* (2002) tot wonderlijke gedachtesprongen om de huidige ontwikkelingen toch maar in te passen in de Bijbelse profetieën. Dat levert allerlei vreemde dingen op. Een voorbeeld. In Jeremia 16:16 lezen we: "Ziet, Ik zal zenden tot veel vissers, spreekt de HEERE, die zullen hen vissen." Van Barneveld verstaat onder die vissers de eerste zionistische leiders, die de Joden zionisten te overtuigen op aliya (terugkeer naar Israël) te gaan. Ook zijn dat volgens hem de mensen van het exobusproject in Rusland, die als vissersteam van dorp tot dorp trekken en proberen via voorlichting, dans, video, enz. de Joden te overtuigen dat het tijd is om naar Israël te gaan. Ook in de kringen van 'Het profetisch Woord' komen allerlei overspannen gedachten voor aangaande de toekomst van Israël. Zo dacht men enige jaren geleden dat Christus zou wederkomen op de Olijfberg en daar moet je toch bij zijn. Het voornemen was om met een groep mensen op de Olijfberg te overnachten, maar in Israël zit men daar bepaald niet op te wachten.

Enerzijds kunnen we de zogenaamde bloedtekst uit Mattheüs 27:25 "Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen" op een zodanige wijze toepassen dat er voor christenen niet anders op zit dan de Joden de Joden te laten of in het ergste geval hen uit te roeien.

Vervangingsleer

Tijdens de Generale Synode van 2007 van onze gemeenten maakte de preses van de synode aan het einde van de behandeling van het rapport van het Deputaatschap voor Israël de opmerking dat de Gereformeerde Gemeenten duidelijk afstand hebben genomen van de vervangingsleer. Wat betekent dat eigenlijk? Wat verstaan we onder de vervangingsleer? Welke consequenties heeft het afstand nemen van de vervangingsleer? Het zal duidelijk zijn dat het antwoord op deze vragen van groot belang is voor onze verhouding tot het volk van de Joden. Om het een beetje zwart-wit te zeggen: als de kerk Israël heeft vervangen, heeft Israël geen andere

plaats dan andere volken op de aarde en is Israël zendingengebied als andere gebieden. Maar als de kerk Israël niet heeft vervangen, hoe staat dan de kerk ten opzichte van Israël en wat is de roeping van de kerk ten opzichte van Israël?

Waarom is het nodig om ons op deze vragen te bezinnen? Daarvoor zijn verschillende redenen te noemen.

Er zijn mensen die beweren dat de vervangingstheologie de kerk in het duister heeft gebracht. Ten onrechte heeft in deze gedachte de kerk zich het verbond tussen God en Israël en alle beloften van het verbond toegeëigend. Als we die vervangingsleer nu maar afschaffen, dan zal de kerk Israël weer de rechtmatige plaats geven die hem toekomt en dan zal dat de volgende consequenties hebben: In plaats van de kinderdoop, zullen de gelovigen zich laten dopen door onderdompeling en de Heilige Geest ontvangen.

In plaats van het ophouden van de gaven van de Geest, zullen de gaven weer gaan functioneren.

In plaats van verdorvenheid zal er een grote opwekking komen en zal de kerk wandelen in het licht van God, wat zal worden verspreid door de Messiasbelijdende Joden.

In plaats van antisemitisme en de grote verdrukking van de Joden zal de kerk Israël gaan zegenen en voor Israël bidden.

Anderen gaan nog verder en willen de oudtestamentische ceremoniën toepassen op de christelijke gemeente. Zo moet de zondag weer sabbat, de zevende dag van de week, worden. De christelijke gemeente moet niet alleen Pasen en Pinksteren vieren, maar ook het Loofhuttenfeest. Het liefst ziet men het Kerstfeest afgeschaft. Deze vragen kunnen we niet over het hoofd zien. Ze worden niet alleen opgeworpen in niet-reformatorische kringen, maar ook daarbinnen.

Twee wegen?

Er is nog een reden om ons op deze vragen te bezinnen. Want men kan ook tot de gedachte komen dat er voor Israël een andere weg is tot het heil dan voor de christenen uit de heidenen. God gaat met ieder zijn eigen weg. Een weg met Israël en een weg met de kerk. Van de Joden vraagt God trouw aan de Thora (de vijf boeken van Mozes), van de christenen vraagt Hij geloof in Jezus Christus. Zo zijn beiden op weg naar het komende Koninkrijk, ieder op zijn eigen wijze.

Die gedachte is niet nieuw. We vinden die gedachte al in het oude Jodendom. De joodse godsdienstfilosoof Rosenzweig werkte in 1921 de gedachte van de twee wegen nader uit in zijn boek *Der Stern der Erlösung*. Ook vandaag aan de dag zijn er steeds meer mensen die de tweewegenleer aanhangen. Het valt op dat vooral onder hen die een aantal jaren in Israël hebben verbleven, een sterke neiging bestaat tot deze visie. De

intensieve ontmoeting met het Jodendom heeft sommigen van hen er kennelijk van overtuigd dat het joodse geloof een eigen legitieme weg tot God is. Is er voor de jood inderdaad een andere weg tot God dan voor een heiden? Nee, dat leert ons Gods Woord niet.

(wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel, ds. W. Silfhout

OUD GOUD

Johannes Beukelman

De herfst ligt al weer bijna achter ons. De bladeren, vaak na zich in prachtige herfstkleuren getooid te hebben, vielen af en gaven daarmee nog een boodschap.

De profeet Jesaja zegt ervan: "En wij allen vallen af als een blad", en tekent zo het vergankelijke van ons menselijke leven dat als een schaduw voorbij vliegt. Sommige bladeren blijven heel lang aan de kalende bomen hangen, andere worden door een harde windvlaag al heel vroeg weggerukt, soms nog voor de zomer.

Zo is het ook met het leven van een mens: kort van dagen en zat van onrust en het wordt schielijk afgesneden, soms zelfs in de prille jeugd. Ook bij Gods knechten is dit werkelijkheid. Sommigen sterven jong, bereikten nog geen 30 jaar, maar waren vroeg rijp voor de schuren van de hemelse Landman. Anderen mogen tot op hoge leeftijd dienen en mogen in goede ouderdom het loon van een getrouwe dienstknecht ontvangen. En dat alleen om de verdienste van die grote getrouwe Dienstknecht, Jezus Christus. Zo zijn er ook onder ons het laatste jaar onder de dienaren van het Woord lege plaatsen gekomen en hebben we, met vele medebroeders in de bediening, hun begrafenis mogen bijwonen.

Ook onder de oudvaders zien we dat onderscheid: sommigen zijn oud geworden, maar velen ook werden in de kracht van het leven of zelfs in hun nog jonge jaren ingezameld. Ook Johannes Beukelman is niet zo oud geworden. Erg veel is er van zijn kin-

derjaren, jeugd en ook van zijn bekering niet bekend. Maar het is wellicht toch wel nuttig hem wat voor het voetlicht te halen om hem zo wat meer bekendheid te geven. We lezen immers in Psalm 112:6: "De rechtvaardige zal in eeuwige gedachtenis zijn". En dat niet om een mensenkind omhoog te steken, maar mocht het zijn tot verheerlijking van Gods genade en ook om van het Oud goud, dat ook hij nagelaten heeft, kennis te nemen en er onderwijs uit te ontvangen.

Johannes Beukelman werd er op 11 maart 1704 geboren in Hoorn, de plaats waar hij later ook nog jarenlang Gods Woord zou mogen brengen. Al jong bleek hij al een begeerte te hebben om in Gods wijngaard te mogen dienen.

Zijn jeugd en studie

Het koude Noord Holland, zoals het nu bekend staat, was in de 18^e eeuw nog bevoorrecht met door God geroepen en gezonden knechten en zag er toch nog wel wat anders uit dan het beeld dat het nu te zien geeft. Johannes Beukelman werd er op 11 maart 1704 geboren in Hoorn, de plaats waar hij later ook nog jarenlang Gods Woord zou mogen brengen. Al jong bleek hij al een begeerte te hebben om in Gods wijngaard te mogen die-

nen. Met ijver heeft hij zich op de studie ter voorbereiding van zijn latere taak toegelegd.

Op tienjarige leeftijd werd hij naar de Latijnse school in zijn geboorteplaats gestuurd. Daar maakte hij zulke voorspoedige vorderingen, dat hij, na nog enige maanden privé-lessen in het Grieks en Hebreeuws gevolgd te hebben, in 1720, toen hij nog maar 16 jaar oud was, de studie aan de Academie te Utrecht mocht beginnen. In 1723 verwisselde hij Utrecht met Leiden, waar hij de theologische studies onder bekende hoogleraren, zoals Johannes à Marck, mocht volgen.

Ook hier heeft Johannes Beukelman hard gewerkt, en zo is deze tijd als vorming voor zijn levenstaak van groot belang geweest. Hier heeft hij ook onderwijs gekregen dat geen aardse hoogleraar, hoe godvruchtig en geleerd ook, hem kon geven. Onderwijs op de "Hemelse Academie", de Leerschool van vrije genade, waar Christus dwaze, domme leerlingen onderwijst in de weg der zaligheid. Hoewel we niet veel weten van zijn bekering, is dit toch wel bekend, dat in Leiden hij door een waar geloof Christus werd ingelijfd en hij, zoals de ranken uit de Wijnstok, uit Hem gevoed, en door Hem onderwezen mocht worden. En of er nu een lange of zeer beknopte bekeringsgeschiedenis van iemand bekend is, zal het daar toch maar om gaan: of we in Christus zijn of dat we nog leven uit die oude stam, uit Adam, waaruit nooit meer een vrucht die God behagen kan, voortkomen kan.

Beukelman was nog geen 22 jaar toen hij al afstudeerde en er al spoedig een beroep op hem werd uitgebracht. Op 9 oktober 1725 werd een beroep, uit Oost- en West Blokker, ontvangen. Maar de Staten van Holland en Friesland beslisten dat dit beroep ongeldig verklaard moest worden, omdat de jeugdige kandidaat nog geen 22 jaar was.

Lang heeft Beukelman echter niet behoeven te wachten, want enige maanden later, toen hij nauwelijks 22 jaar was, kreeg hij een beroep van Driehuizen en Zuid Schermer waar hij op 17 november 1726 bevestigd werd. Verschillende gemeenten zijn er nog gevolgd tijdens zijn ruim 30 jarige ambtelijke loopbaan. Na ruim 2 jaar riep de Heere hem naar Alblasersdam, waar hij in december 1728 de herdersstaf opnam. Zijn diensttijd daar was kort. Ook de Zeeuwse gemeenten hoorden goede geruchten van hem en hij werd in Zierikzee

beroepen, waar hij op 1 januari 1730 zijn pastoraat begon. Meer dan zeven jaar mocht hij blijven in het Zeeuwse gewest. Beukelman had hier ook te maken met de invloed van de overheid op het beroepingswerk. Vele tijdgenoten die het recht van de kerk verdedigden om zelf te beslissen over wie er beroepen moest worden, ondervonden tegenwerking van de plaatselijke overheid. Beukelman, gesteund door zijn kerkenraad, hield voet bij stuk, maar moest tenslotte toegeven aan de eisen van de overheid.

Daarna kreeg hij een beroep uit zijn vaderstad, Hoorn, dat hij aannam. Op 16 juni 1737 werd hij er bevestigd. De grote gemeente van Rotterdam werd na bijna 12 jaar zijn volgende standplaats, en op 16 maart 1749 begon hij daar zijn arbeid. In Rotterdam is hij maar zeer kort geweest. De hofstad Den Haag werd zijn arbeidsveld, waar hij op 4 oktober 1750 tot zijn dienstwerk werd ingeleid. Op 7 oktober deed hij er zijn intrede. Het zou zijn laatste gemeente zijn. Op 17 augustus 1757 mocht hij zijn reisstaf neerleggen en ingaan in de vreugde zijns Heeren om te beërven dat bestendig is, en zijn Koning, in Wiens dienst hij zijn krachten had mogen geven, toe te brengen de lof, de eer, de aanbidding en de dankzegging voor zo grote zaligheid, met zulk een dure prijs verkregen.

Zijn boodschap

Ook deze dienaar was een mensenkind, met zonden en gebreken. Als je leest hoe zijn tijdgenoot Johannes Wilhelmus Bouvink over hem schreef, zou je bijna geloven dat hij die nauwelijks had. De lofredes die men in die tijd schreef of uitsprak bij of na het overlijden van ambtsbroeders steken zo'n mensenkind wel eens wat erg omhoog, maar dat was in die tijd dan ook wel gebruikelijk. Ook Gods knechten en kinderen waren kinderen van hun tijd, al was er een eeuwigheidswerk in hun harten verheerlijkt. Ook Johannes Beukelman was zo'n kind van zijn tijd, en strooide dan ook, zoals vele anderen, wel eens kwistig rond met citaten uit de klassieken, Griekse en Latijnse schrijvers, tot in de oorspronkelijke talen toe en dat zal wel niet door alle hoorders met veel vrucht beluisterd zijn. Bij sommigen kan het wel eens een vertoning van geleerdheid geweest zijn, want niets menselijks was ook hun vreemd. Toch, wat Beukelman betreft, mogen we zeggen, dat zijn preken kernachtig

en krachtig waren, en bijzonder leerzaam.

In zijn catechismuspreken gaat hij zeer ordelijk te werk. Na de inleiding, die tot de behandeling van de Zondagsafdeling die aan de beurt is brengt, volgt een inderdaad kernachtige, heldere verklaring en een niet al te beknopte toepassing waarin de hoorders, al naar gelang van staat en legering onderscheiden worden en als zodanig toegesproken worden.

In de voorrede bij deze preken door Bouvink wordt ervan gezegd: "Gij zult hier ten laatste vinden, Toepassingen; die in de binnenste schuilhoeken van ons verdorven hart doordringen; die de valsche gronden van ongelukkige naambelijders duidelijk ontdekken; die ons onze ellende levendig ontzagtelen; die ons de weg der verzoening met God in Christus uitdrukkelijk aanprijzen; die de ruime aanbieding van het Evangelium in een helder daglicht stellen; die bekommerde gemoederen kunnen opbeuren, bemoedigen en vertroosten, en die ware Godzaligen niet alleen de ware reden van hun geringe vorderingen in geloof en heiligmaking duidelijk doen zien; maar hun ook de juiste middelen in de hand geven, om hunne roeping en verkiezing vast te maken, en hunne heiligmaking te leeren voleinden in de vreeze Gods."

Dit is een loffelijk getuigenis en het kan je jaloers maken en het verlangen geven zo te mogen dienstbaar zijn en de volle raad Gods te mogen verkondigen. Wat is daarvoor toch persoonlijk onderwijs en de verlichting door de Heilige Geest, in de dienst ons toebetrouwd, nodig. En daar wil de Heere om gevraagd zijn. Kunnen de binnenkamers van dat vragen getuige zijn? Het is, temidden van alle verwarring, verdeeldheid en gediscussieer toch de enige hoop voor een mensenkind, tot die heilige dienst geroepen, dat de Heere door Zijn Geest in al de waarheid leiden zal.

Zijn werken

Veel preken zijn ons van Beukelman nagelaten. We noemden reeds zijn in 1774 uitgegeven Catechismusverklaring 'De leere der waarheid tot godzaligheid; of volledige verklaring over den Heidelbergschen Katechismus,

in 52 leerreden en eene inleidingsleerrede', een verklaring die het alleszins verdient gelezen en bestudeerd te worden.

In 1775 verschenen 3 bundels lijdens- en feeststoffen. In 1775 kwam ook van de pers 'Uitgelezene Keurstoffen Oude Testament'. En twee jaar later is er nog een boek met Vervolgstoffen verschenen.

Zo verscheen in drie jaar tijd nog een zeer groot aantal preken waarin hij spreekt nadat hij gestorven is. Het is Oud goud dat niet dan tot onze schade ongebruikt gelaten zal worden, maar dat ook nu nog in de gemeenten en gezinnen tot zegen kan zijn. Het is waar dat ook Johannes Beukelman een kind van zijn tijd was, maar boven alles was hij een knecht, en wat meer is, een kind van God, door de Heere in Zijn dienst gebruikt. Daarom geldt het ook ten aanzien van hem en het genadewerk in hem verheerlijkt, wat we lezen in Psalm 37:37: "Let op den vrome, en zie naar den oprechte; want het einde van dien man zal vrede zijn." De Heere zegt ervan in Zijn Woord: "Zalig zijn de doden die in de Heere sterven, van nu aan. Ja, zegt de Geest, opdat zij rusten mogen van hun arbeid; en hun werken volgen met hen." Gelukkig volk dat in mag gaan in de rust die er overblijft voor het volk van God. De dichter zegt er van in Psalm 31:20: "O, hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen die U vrezen; dat Gij gewrocht hebt voor degenen die op U betrouwen." Dat zijn zij die het van de grote Leraar Zelf geleerd hebben, dat ze met alles buiten Hem beschaamd uitkomen. Maar die in de inleving van hun verlorenheid onder God hebben leren buigen en aan hun ziel het wonder geopenbaard hebben gekregen dat God in Christus was de wereld met Zichzelf verzoenende, hun zonden hun niet toerekenende en Hij heeft het Woord der verzoening in hen gelegd. Zoekt dan de Heere nog terwijl Hij te vinden is. Het wordt zo bang en donker op de wereld. Maar God gaat door met Zijn werk. En dat werk, maar dat ook alleen, zal juichen tot Zijn eer. Mocht dat het deel zijn van ons en onze kinderen.

Staphorst,

ds. C. Vogelaar

Hoofdredactie De Saambinder

Hoewel velen het konden zien aankomen, kwam het voor ons toch ook nog weer onverwacht. Onze geliefde broeder, ds. A. Moerkerken, heeft laten weten per 1 januari 2009 het hoofdredacteurschap van De Saambinder te moeten beëindigen.

Het is bekend dat hij al jarenlang kampt met toenemende zorgen omtrent zijn gezondheid. Recent heeft ds. Moerkerken een nieuwe reeks onderzoeken gehad. Daarbij is een nieuw behandelplan voorgesteld, dat waarschijnlijk poliklinisch zal verlopen.

Bij dat behandelplan hoort ook een concreet werkadvies. Reeds lang dringen zijn medische behandelaars erop aan dat hij een (nog) groter deel van zijn werkzaamheden afbouwt dan tot nu toe is gebeurd.

Een van de concrete consequenties daarvan is het ingrijpende besluit om te stoppen met de hoofdredactie van De Saambinder. Onze broeder heeft meer dan 23 jaar lang de hoofdredactie van ons kerkelijk weekblad gevoerd. Hij heeft dat gedaan met veel inzet, met veel liefde ook voor de

gemeenten, en bovenal met liefde voor de waarheid die naar de godzaligheid is. Het was een stuk van zijn leven, het heeft hem ook, mogen we dat nog eens met nadruk onder de aandacht brengen, een stuk van zijn gezondheid gekost.

Node respecteert het Deputaatschap ter behartiging van de belangen van De Saambinder dit besluit. We wensen hem en zijn gezin in het toekomstige de nabijheid toe van de Heere der heerschers. "Gij waart mijn hulp in al mijn zielsverdriet, o God mijns heils, begeef, verlaat mij niet (Psalm 27:5)". Het zijn slechts twee psalmregels, die voor hem echter wel sprekende getuigen zijn van Gods nooit aflatende zorg, ook al gaat onze weg door de zee, en ons pad door diepe wateren. Van harte bevelen we broeder Moerkerken aan in de gebeden van hen die bidden hebben geleerd.

Ds. Moerkerken hoopt nog enig werk te mogen blijven doen: Het lesgeven op twee ochtenden op de Theologische School, en het voorgaan in de

ochtendiensten in Capelle aan den IJssel-West.

Hoe nu verder? De deputaten tot behartiging van de belangen van De Saambinder hebben ds. G.J. van Aalst gevraagd voorlopig als waarnemend hoofdredacteur op te treden. Hij is inmiddels vijftien jaar mederedacteur van ons kerkelijk blad. Naar goede kerkelijke orde zal het deputaatschap aan de eerstkomende generale synode (2010) een voorstel doen over een definitieve benoeming van een opvolger voor ds. Moerkerken.

De Heere geve dat de principiële lijn van ds. G.H. Kersten, ds. L. Rijksen, ds. K. de Gier en ds. A. Moerkerken mag worden voortgezet, om het ons toebetrouwde pand te bewaren in deze gevaarvolle tijd, tot zegen van de gemeenten die ons lief zijn.

Namens het Deputaatschap ter behartiging van de belangen van De Saambinder,

ds. M. Karens, Werkendam, voorzitter
oud. B. Agteresch, Capelle aan den IJssel, secretaris.

1

Egaliseren van de zonde

Egaliseren is gelijkmaken, vlak maken. Daar gaat dit artikel gaat over, over het egaliseren en het vlakmaken van de zonde. Ik doel nu op de sterke neiging onder mensen om erge zonden als minder erg voor te stellen.

In het maatschappelijke en kerkelijke leven worden gaandeweg de gevolgen zichtbaar van de doorwerking van de wet op de gelijke behandeling en van de wetgeving met betrekking tot het huwelijk. Het is in toenemende mate de maatschappelijke tendens om allerlei zonden op het terrein van het zevende gebod als minder erg voor te stellen. Als gevolg daarvan worden steeds meer zonden die de Heere in Zijn Woord streng veroordeelt, als minder erg geaccepteerd, of zelfs als normaal beschouwd. Ik denk met name

aan zaken die te maken hebben met hoererie, met overspel en met de uitleving van een homoseksuele geaardheid. Hebben we er oog voor dat op dit moment de grenzen van wat wel en niet geoorloofd is, aan het verschuiven zijn?

Manieren waarop het egaliseren gebeurt

Egaliseren van de zonde vindt plaats als iemand een erge zonde begaat en als daarop vervolgens gereageerd met een houding van: hij / zij heeft dit nu wel gedaan, maar we hebben allemaal wel onze fouten en gebreken. We noemen dan een algemeen voorkomende zonde, die op dat moment geen enkel verband heeft met de bedreven zonde. Daarmee spreken we uit dat de concreet bedreven zonde eigenlijk niet

zo'n ernstige zonde is. We doen hetzelfde als we al snel met het argument aankomen dat de liefde alles bedekt.

De naastenliefde wordt dan als argument gebruikt om niets meer ter veroordeling te mogen zeggen.

Egaliseren van de zonde gebeurt ook door iemand die de zonde concreet durft aan te wijzen, uit te maken voor een farizeeër: hij wijst wel op een ander, maar laat hij maar naar zichzelf kijken. Dit is ook een krachtig en efficiënt middel om de ernst van de zonde af te vlakken. Ook wordt het argument van eerlijkheid vaak gebruikt om een bedreven zonde goed te praten. 'Ik zondig openlijk en durf er tenminste eerlijk voor uit te komen. Anderen doen hetzelfde, maar doen het stiekem, in het verborgene.' Zo praat men goed wat men heeft misdaan. Wie op zulke momenten goed luistert, hoort door de woorden heen vaak een ondertoon van schaamteloosheid.

Het gebeurt ook vaak dat men allerlei verzachtende omstandigheden zoekt om de ernst van de bedreven zonde af te zwakken. Op deze manier wil men eigenlijk onder zijn eigen verantwoor-

delijkheid uitkruipen. Men is geen dader, maar slachtoffer van de omstandigheden. In zulke voorbeelden is het moeilijke dat in de aangevoerde argumenten vaak wel een kern van waarheid schuilt.

De Bijbel erbij gehaald

De geschiedenis van de overspelige vrouw (Johannes 8:1-11) die door de farizeeën bij de Heere Jezus wordt gebracht, is een sprekend voorbeeld. De Heere Jezus nodigt de farizeeën, die haar op heterdaad hebben betrapt, uit om de eerste steen te werpen. Als zij dit niet durven, blijft de Heere Jezus alleen achter met de vrouw. Hij vraagt haar dan: 'Heeft u niemand veroordeeld?' Dan staat er vervolgens: 'En zij zeide: Niemand, Heere. En Jezus zeide tot haar: zo veroordeel Ik u ook niet; ga heen en zondig niet meer'.

Vaak wordt juist deze geschiedenis aangehaald met de bedoeling dat we geen oordeel mogen geven over bedreven zonde, want dat zou Jezus Zelf ook niet doen. Op deze manier wordt uit een schriftgedeelte een algemene conclusie getrokken met verstrekende gevolgen, terwijl de Heere Jezus met dit voorval in die concrete situatie de farizeeën een les wil leren. Dit voorbeeld zou met vele andere aangevuld kunnen worden. Het is opvallend hoe vaak de Bijbel gebruikt wordt om de ernst van een concrete zonde af te zwakken. Met de Bijbel in de hand weet men bij elk van de genoemde argumenten wel voorbeelden uit de Bijbel aan te halen om te illustreren dat men met zijn wijze van argumenteren ook de Bijbel aan zijn kant heeft. Als men echter goed zou lezen en als men er oog voor zou hebben in welk verband iets gezegd of geschreven wordt, zou men al veel voorzichtiger zijn.

Een andere manier waarop de Bijbel soms wordt aangehaald, komt naar voren in de wijze waarop men spreekt over wie God is. In de Bijbel openbaart de Heere Zich toch als een God Die liefde is, Die genadig en barmhartig is. Genadiger en barmhartiger dan enig mens. Dit is helemaal waar. Maar vergeten wordt dan dat God ook rechtvaardig en heilig is en met de zonde geen enkele gemeenschap kan hebben. Door zo met de Bijbel om te gaan, wil men eigenlijk suggereren dat de Heere minder moeite zou hebben met bedreven zonden dan mensen.

Oorzaken

Hoe komt het dat wij zo sterk de neiging hebben om de ernst van de zonde af te zwakken? Dat wij zo weinig

indruk van de *ernst* van de zonde hebben, komt omdat we onvoldoende beseffen dat bij het bedrijven van de zonde Gods eer en Gods Naam in het geding is. En dat iedere zonde een overtreding is van Gods heilige wet. Wij zijn in de zonde zo verblind dat we vaak veel meer bezig zijn met wat mensen ervan zouden zeggen of denken, dan dat we ons afvragen wat God ervan zegt.

Als tweede oorzaak kan genoemd worden dat wij van nature de zonde *liefh hebben*. Veel wat de Bijbel zonde noemt, ervaren wij helemaal niet als zonde, omdat we het niet als zonde gevoelen en niet als zonde zien. De gevallen mens heeft de zonde lief en wil daarom de zonde niet haten en vlieden, maar liever koesteren. Het is mijn ervaring dat, als je iemand van de zonde afmaakt, dat iemand zo vaak de zonde als minder erg voorstelt, of de bedreven zonde afzwakt in ernst.

Als derde oorzaak moet worden genoemd het gegeven dat de mens *autonoom* (letterlijk 'zichzelf tot wet') wil zijn en in zijn hoogmoed niet aangesproken wenst te worden op zijn gedrag. En omdat de mens met de zonde in zijn eigen leven zo gemakkelijk omgaat, doet hij dat ook bij anderen. Het concreet benoemen van zonde wordt bijna niet meer geaccepteerd.

Als vierde oorzaak noem ik dat we in onze tijd veel te weinig het onderscheid maken tussen de bedreven zonde en de *persoon* die de zonde bedreven heeft. Volgens de maatschappelijke norm mag je dat onderscheid niet maken. Maar dat betekent dat het veroordelen van zonden direct zou worden uitgelegd als het veroordelen van de zondaar.

(wordt vervolgd)

Rijssen,

ds. A. Schreuder

BOEKENNIEUWS



Ds. J.C. Philpot,

De Leerredenen – 1° t/m 5° achttal;

Uitg. boekhandel De Roo - Zwijndrecht;

ISBN 9 789077 502907; 677 blz.;

€ 42,50.

Veel theologische boeken komen en gaan, zonder dat er ooit weer naar wordt gevraagd. Met de prekenbundels van Philpot is dat echter niet het geval. Integendeel, in de negentiger jaren van de vorige eeuw verscheen de (inmiddels uitverkochte) tiendelige serie *De gangen van Gods Kerk*; honderd preken die nog niet eerder waren vertaald in het Nederlands. Bovengenoemde uitgever heeft het plan opgevat om andere, vroeger verschenen prekenbundels van ds. Philpot opnieuw uit te geven in vijf banden (bij elkaar 164 leerredenen). Recent verscheen de eerste bundel met de eerste vijf achttallen. De heer Joh. A. Bunt te Rhenen zorgde voor een levensbeschrijving van ds. J.C. Philpot (1802-1869) én voor de overzetting in hedendaagse spelling.

Al met al is dit lijvig boekwerk met zijn fraaie band een prachtige uitgave. Het is ook een opmerkelijk uitgave, een schijnbaar niet-haalbare uitgave. We beleven immers dagen waarin alles steeds eenvoudiger gezegd schijnt te moeten worden en er steeds minder bereidheid is zich in te spannen om de waarheid die naar de godzaligheid is te onderzoeken.

Wie zal dan grijpen naar de preken van Philpot, die met vaak lange zinnen geestelijke dingen met geestelijke dingen samenvoegt en het kostelijke van het snode uittrekt? Toch zijn er blijkbaar nog steeds die het niet allereerst te doen is om exegetische uiteenzettingen, maar die willen weten hoe God een mens bekeert. En inderdaad, als weinig anderen verhoogt Philpot Christus in zijn preken, door op tere en heldere wijze voortdurend te spreken over de zaligmakende werkingen van Christus' Geest in het hart van een adamskind. Steeds weer komt hij terug op de vraag: Hoe leidt de Geest van Christus een zondaar tot de ware kennis van Gods lieve Zoon?

We mochten er maar het hoogste belang bij hebben. Ook moesten we maar niet meedoen met degenen die een tegenstelling willen zien tussen bijvoorbeeld Boston en Philpot. Gods kinderen hebben altijd beiden als lichten in Gods Kerk geacht en bemind, omdat beiden verkondigden wat zielsbevindelijk gekend moet worden tot zaligheid: God te kennen in Zijn alnoegzaamheid, Christus in Zijn dierbaarheid en zichzelf in zijn vloekwaardigheid. God gebiede Zijn zegen over het lezen van deze predikaties, zowel thuis als in de leesdiensten, en geve dat ook de andere vier delen het licht mogen zien.

Barneveld,

ds. C. Hogchem

■ BEROEPINGSWERK BEROEPEN

Te Boskoop:

ds. A. Schreuder te Rijssen-Zuid;

Te Drachten: ds. F. Mulder te Wageningen;

Te Hilversum:

ds. D. de Wit te Rijssen-West;

Te Leiderdorp:

ds. L. Terlouw te Barendrecht;

Te Oostkapelle:

ds. G.J. van Aalst te Klaaswaal;

Te Oudemirdum: ds. P. Melis te Veen;

Te Ridderkerk-Slikkerveer:

ds. J.J. Tanis te Kampen;

Te Terwolde-De Vecht:

ds. W.J. Karels te Hardinxveld-Giessendam;

Te Westkapelle:

ds. B. van der Heiden te Alblasserdam.

BEDANKT

Voor Ede:

ds. P. Mulder te Krimpen aan den IJssel.

■ PASTORIEVREUGDE

Thuiskomst Adriaan Verschuure

Graag voldoe ik aan het verzoek van onze broeder ds. Verschuure en zijn vrouw, om u te laten weten dat hun – naar menselijke maatstaven – te vroeg geboren zoontje **Adriaan** tot hun blijdschap inmiddels thuis mocht komen. Op dinsdag 25 november j.l. was het dan zo ver, dat hij naar zijn ouders en zussen mocht. Wat een blijdschap! Niet minder dan zeveneneenhalf week heeft hij in het ziekenhuis verkeerd. Eerst een heel spannende periode in het Wilhelmina-kinderziekenhuis in Utrecht en daarna nog enige tijd in het ziekenhuis 'De Gelderse Vallei' in Ede. Hij maakt het nu goed, al is hij erg klein en natuurlijk de nodige (extra) zorg behoeft. Een onrustige periode voor de Scherpenzeelse pastoriebewoners ligt achter. De Heere moge maar met dit alles in verwondering aan Zijn genadetroon verbinden met David: 'Toen kwam de koning David in en bleef voor het aangezicht des Heeren en zeide: wie ben ik, Heere God, en wat is mijn huis dat Gij mij tot hiertoe gebracht hebt...?' Davids Zoon en Davids Heere verlene genadig deze ootmoedige gestalte.

Er is in de afgelopen weken veel meelevens met het gezin van onze geliefde broeder geweest, natuurlijk uit zijn huidige gemeente Scherpenzeel en uit zijn eerste gemeente Krabbendijke, maar ook

alom uit den lande. Ze hechten eraan u via De Saambinder op deze wijze hiervoor heel hartelijk dank te zeggen.

ds. G. J. van Aalst

■ MUTATIES KERKELIJK JAARBOEK 2008

* Pag. 109, **classis Gouda**.

Scriba van de classis is nu: J. Bloemendaal, Poelruit 40, 2771 RD Boskoop, tel. 0172-21 38 39.

* Pag. 132, **gemeente ARNHEM**.

Koster is nu: P. Kramer, Groen van Prinstererstraat 3, 6828 VW Arnhem, tel. 026-443 69 20.

■ VERSLAG VERGADERING CLASSIS GOUDA 7 NOV. 2008 TE ZOETERMEER

Namens de roepende kerk van Scheveningen opent ds. A.J. de Waard de vergadering. Hij laat Psalm 77 : 6 zingen, leest Jesaja 40 : 21-31 en gaat voor in gebed. De volgende zaken worden gememo-reerd.

Overleden:

Op 19 maart 2008 is diaken J. Stout van de gemeente Delft op 59-jarige leeftijd plotseling overleden. Hij mocht de gemeente van 1991 tot 2001 als koster en vanaf 2001 als diaken dienen.

Op 12 juni 2008 is oud-diaken J. Janse van de gemeente 's-Gravenhage op 85-jarige leeftijd overleden. Hij mocht de gemeente van 1978 tot 2003 als diaken dienen.

Op 22 oktober 2008 is ds. J. Karens overleden. In onze classis was hij van 1951 tot 1959 ambtsdrager in de gemeente Zoetermeer. Eerst was hij een jaar diaken, daarna ouderling.

De Heere gedeneke de nabestaanden.

Jubilea:

Op 13 februari 2008 mocht diaken G.W. de Peinder herdenken de gemeente Benthuizen 25 jaar in het ambt van diaken te dienen.

Op 15 mei 2008 mocht ouderling J.C. Heijboer herdenken de gemeente Zoetermeer 25 jaar in het ambt te dienen, van 1983-1984 als diaken en daarna als ouderling.

Op 3 oktober 2008 herdacht het kostersechtpaar Rijdsdam van de gemeente 's-Gravensande dat zij 25 jaar samen het kosterwerk mochten doen.

Op 7 oktober 2008 mocht ouderling G.D. Pas herdenken dat hij de gemeente

Gouda 35 jaar in het ambt van ouderling mocht dienen.

Op 9 oktober 2008 mocht ouderling G. de Vos herdenken de gemeente Moerkapelle 25 jaar in het ambt te dienen. Eerst drie jaar als diaken, daarna als ouderling. Daarnaast mag hij al vele jaren namens de classis catechisatie geven aan mensen met een verstandelijke handicap.

Op 12 juli 2008 mocht de gemeente Gouda gedenken dat zij 100 jaar geleden is geïnstitueerd.

De tijdelijk voorzitter spreekt een meditatie uit n.a.v. Jes. 40 : 27-29.

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: preses: ds. G. Clements, assessoren: ds. J. Driessen en ds. A.B. van der Heiden, quaestor: oud. J. Honkoop en scriba: oud. P. Verweij.

Bespreking ingekomen stukken:

Brief van de Gereformeerde Gemeente Moerkapelle inzake kascontrole van de administratie van het inloophuis 2007 meldt dat deze in orde is bevonden. Brief van de scriba van de classis inzake beëindiging van het scribaat vanwege verhuizing. Hij vraagt een nieuwe scriba voor de classis te benoemen. De voorzitter bedankt de scriba hartelijk voor alle werkzaamheden die zijn verricht. In de vacature van scriba wordt ouderling J. Bloemendaal verkozen. Door het vertrek van de scriba ontstaat er ook een vacature in de commissie in- en uitgaande predikanten. De nieuwe scriba wordt in die plaats benoemd. De ouderlingen P.A. van Bokhoven en A.G. Bregman worden respectievelijk als 1^e en 2^e secundus benoemd.

Het jaarverslag van de commissie aangepaste catechisatie 2007-2008 geeft geen aanleiding tot bespreking. De commissie en in het bijzonder br. De Vos worden bedankt voor het vele werk.

Voor de volgende vergadering is Stolwijk roepende kerk. Deze vergadering zal 6 februari 2009 worden gehouden.

Op verzoek van de voorzitter eindigt ouderling J. van Moolenbroek van de roepende gemeente Scheveningen. Hij laat Psalm 16:3 zingen en gaat voor in dankgebed, waarna de voorzitter de vergadering sluit.

P. Verweij, scriba

■ 75-JARIG BESTAAN Geref. GEMEENTE WAARDE

In de morgendienst op zondag 16 november van de Gereformeerde Gemeente te Waarde werd stilgestaan bij het gedenkwaardige feit dat de gemeente op 10 november 1933 is geïnstitueerd door ds. M. Hofman, destijds predikant van de Gereformeerde Gemeente te Krabbendijke. Ds. Golverdingen nam als tekst voor de preek Habakuk 3:2. In een

korte terugblik memoreerde hij het ontstaan van de gemeente. Het begin van de gemeente gaat terug op de Afscheiding van 1834. Toen kwam een aantal gezinnen uit Krabbendijke en Waarde samen in landbouwschuren. Hieruit ontstond te Gawege, een buurtschap tussen Krabbendijke en Waarde, een Ledeboeriaanse gemeente. De leden van Krabbendijke, die te Waarde woonachtig waren, kregen daar in 1907 een eigen kerkgebouwtje. Tot het moment van instituering was de gemeente een afdeling van de Ger. Gemeente te Krabbendijke. In de 75 jaar die voorbijging heeft de gemeente de zegen van de Heere mogen ervaren. Er was voorspoed en tegenspoed, er was vreugde en rouw. Ondanks alle wisselingen in het gemeentelven was de Heere de Getrouwe, Die niet liet varen het werk Zijner handen. De gemeente heeft tot drie keer toe een eigen predi-

kant mogen ontvangen. Daarnaast is ze "gewassen" in dit land en telt ze op dit moment bijna 700 leden en doopleden. Het waren alle onverdiende zegeningen. Daarenboven mochten er zondaren tot bekering komen, mocht Sion vertroost worden en kreeg het Koninkrijk Gods gestalte in dit deel van Zijn wijngaard. In alles geldt "Niet ons, O Heere, niet ons, maar Uw Naam geef eer, om Uwer goedertierenheid, om Uwer waarheid wil". De overdenking van Gods werk al die jaren leidde tot het gebed van Habakuk om de voortgang van Gods werk in de onbekende toekomst: "Heere! als ik Uw rede gehoord heb, heb ik gevreesd; Uw werk, o Heere! behoud dat in het leven in het midden der jaren; maak het bekend in het midden der jaren; in den toorn gedenk des ontfermens".

L.M. Harthoorn, scriba

BERICHTEN

■ ZANGAVONDEN

Dreischor

Zaterdag 6 december hopen het kinder- en meisjeskoor "Jedaja" uit Nieuwerkerk en het gemengd koor "Praise the Lord" uit Waarde o.l.v. Henriette de Batvan Maelsaek een kerstuitvoering te geven in de Ned. Herv. Kerk van Dreischor. Ook werken hieraan mee:

Jacco Goud, orgel, Mark Christiaanse, piano en Liselotte Rokyta, panfluit. Ds. A.J. Gunst verzorgt een appelwoord. Aanvang: 19.30 uur. Collecte t.b.v. het Deputaatschap Bijzondere Noden.

Elburg

Op zaterdag 6 december zal er in de Oude Kerk in Elburg een zangavond gehouden worden met medewerking van o.a. het mannenkoor "Jubilante Deo" uit Apeldoorn o.l.v. Wim v. Galen.

Organist: Mark Gerritsen. Spreker: evangelist C. van Drunen. Collecte t.b.v. evangelisatie Ger. Gemeenten. Aanvang: 19.30 uur.

Genemuiden

Op vrijdag 12 december geeft het mannenkoor 'Harpe Davids' uit Genemuiden, in samenwerking met het gemengde koor "Bel Canto" uit Zwolle, een kerstuitvoering. In het programma is ook veel ruimte opgenomen voor samenzang in combinatie met orgel en bûgel. Locatie:

de Grote- of St. Stephanuskerk te Hasselt. Algehele leiding: ouderling G.H. Verweij. Collecte t.b.v. het Deputaatschap Hulpverlening Bijzondere Noden. Aanvang: 20.00 uur.

Klaaswaal

Op zaterdag 29 november is er een adventszangavond in de Rehobothkerk van de Geref. Gemeente te Klaaswaal, Havenweg 9. Hieraan werken mee: het Seba-meisjeskoor uit Krimpen a/d IJssel o.l.v. Ria Kalkman-v.d. Noort, het mannenkoor "Rehoboth" te Klaaswaal o.l.v. Jos Lock en diverse instrumentalisten op orgel, piano en dwarsfluiten. Ds. G.J. van Aalst houdt een meditatie. Collecte t.b.v. evangelisatie Geref. Gemeenten. Aanvang: 19.30 uur.

Merksem (België)

Op zaterdag 13 december wordt er in de Sint Jozef kerk te Merksem (België), hoek Bredabaan/Merksemheidelaan, een kerstzangavond gehouden. De hieraan medewerkende koren zijn "Deo Juvante" en het "chr. gemengd eilandenkoor" o.l.v. Peter Wildeman, en enkele instrumentalisten. Organist Joost van Belzen. Algehele leiding: evangelist A. van Setten. Aanvang: 19.30 uur. Kerk open: 19.00 uur. Voor een routebeschrijving kunt u mailen naar geertjan.overhand@telenet.be.

Ooltgensplaat

Op zaterdag 13 december wordt er in de Rehobothkerk van de Geref. Gemeente te Ooltgensplaat, Van Weelstraat 1, een ook via de kerktelefoon te beluisteren psalmzangavond gehouden met medewerking van de Vereniging bovenstem uit Ouderkerk a/d IJssel en organist A. v.d. Vlist. Aanvang: 19.30 uur. De opening, een inleidend woord bij de te zingen Psalmen en de sluiting worden verzorgd door ds. E. Bakker. Collecte t.b.v. de verenigingen van de plaatselijke Geref. Gemeente en 60 jaar Israël. Na afloop gelegenheid om consumptie te nuttigen.

Tiel

Het mannenkoor "Rehoboth" uit Geldermalsen zal, samen met de plaatselijke evangelisatiecommissie, op **zaterdag 13 december** een kerstzangavond organiseren. Naast dit mannenkoor zal hieraan medewerking worden verleend door organist Marcel van de Ketterij, hoornist Pier de Jong en sopraan Anneke Haase. Student A.T. Huijser hoopt de opening, een meditatie en de sluiting te verzorgen. Collecte voor onkostenbestrijding. Aanvang: 19.30 uur.

Werkendam

Op zaterdag 20 december wordt er in de Bethelkerk van de Gereformeerde Gemeente te Werkendam een kerstzangavond gehouden. Hieraan werken o.a. mee: het jeugdkoor "Asaf" en het jongerenkoor "Cantilena" uit Werkendam, o.l.v. Peter Wildeman, orgel Anton de Raad. Leiding: ds. M. Karens. Collecte t.b.v. Theologische School Ger. Gem. Aanvang: 19.30 uur.

Zeist

Op zaterdag 13 december zal er in "de Rehobothkerk" van de Geref. Gemeente Joubertlaan 5 (hoek Bergweg) in Zeist een adventszangavond gehouden worden. Hieraan hopen mee te werken het gemengd koor "Sursum Corda" o.l.v. Johan Pitlo, het kleinkoor "Con Amore" o.l.v. Frans v.d. Lagemaat en enkele instrumentalisten.

Ds. J.J. van Ekeveld zal de opening en een meditatie verzorgen, en ouderling J. v.d. Hoef de sluiting. Organist is Kees Nijssse. Aanvang: 19.30 uur. Na afloop gelegenheid om consumptie te nuttigen.

Voor alle in dit nummer genoemde toekomstige data geldt:

Indien de Heere wil en wij leven.

KERKDIENSTEN

ZONDAG 7 DECEMBER 2008

Aagtekerke 9.30 (H.D.) en 19.00 uur ds. Tuinier; Aalst 14.30 uur ds. Labee; Alblas-serdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Apeldoorn 18.30 uur stud. IJsselstein; Arnhem 17.00 uur ds. Van Eckeveld; Barendrecht 10.00 en 16.30 uur ds. Terlouw; Barneveld-Centrum 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Barneveld-Zuid (ds. E. Fransenaan 6) 9.30 en 19.00 uur ds. Verschuure; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur ds. Silfhout; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Bodegraven 10.00 en 19.00 uur ds. C. Harinck; Borssele 14.00 uur ds. Hakvoort (H.D.); Boskoop 16.00 uur ds. De Waard; Breda 14.30 uur ds. Brugge; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 uur ds. Moerkerken en 14.30 uur ds. De Leeuw; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 19.00 uur ds. Clements; Deventer 15.00 uur ds. Schreuder; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. Schipper; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur stud. IJsselstein; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. Brugge; Ede (Nieuwe Kerk, Verl. Maanderweg 33) 12.15 uur ds. F. Mulder (H.D.); Elspeet 18.30 uur stud. G.W.S. Mulder; Emmeloord 19.00 uur ds. Schot; Enkhuizen 10.00 en 16.00 uur ds. Heijkamp; Enter 9.30 en 19.00 uur ds. Kattenberg; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Verweij; Goes 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur ds. Meeuse; Gorinchem 10.00 en 16.00 uur ds. L. Blok; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Hakvoort en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 19.00 uur ds. Driessen; Haamstede 15.00 uur ds. De Heer; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.30 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Joosse; Herkingen 10.00 (H.A.) en 18.00 uur ds. P. Blok; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Kapelle-Biezelinge 9.30 uur (H.A.) en 18.00 uur ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 18.30 uur ds. Moens; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Hoogerland; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder;

Kruiningen 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Leerdam 14.30 uur ds. Karens; Lelystad 9.30 en 16.00 uur leesdienst; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Meeuwen 19.00 uur ds. L. Blok; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Melissant 10.00 en 18.00 uur stud. Bredeweg; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. Van Manen; Moerkapelle 9.30 (doventolk) en 18.30 uur ds. Boogaard; Nieuwdorp 14.00 uur ds. Meeuse; Nieuwe Tonge 14.30 uur ds. Van Manen; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk (Adres: Melkrijder 15) 9.30 en 18.30 uur ds. Mouw; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. Schot; Oostkapelle 15.00 uur ds. Van Gelder; Oostvoorne 15.30 uur stud. Boeder; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Mijnders; Ouddorp 14.30 uur stud. Bredeweg; Rheden 19.00 uur ds. Van Belzen (H.D.); Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. De Leeuw; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 15.30 uur stud. Maljaars; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 14.00 uur ds. Van Krimpen; Rotterdam-Centrum 10.00 uur ds. Paul; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur stud. Van Rijswijk; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. Terlouw; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Bakker en 14.00 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Scheveningen 15.15 uur ds. A.B. van der Heiden; Sint Annaland 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. De Jongste; Sliedrecht (Middeldiepstraat 31) 12.30 uur ds. W.J. Karels en 19.00 uur ds. Brugge; Soest 19.15 uur ds. Van der Net; Spijkenisse 19.00 uur ds. P. Mulder; Sprang-Capelle 14.30 uur ds. Melis; Stolwijk 10.00 en 19.00 uur ds. De Waard; Terneuzen 15.30 uur ds. Baan; Terwolde-De Vecht 9.30 uur ds. J. Karels; Tholen 10.00, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 en 18.30 uur ds. Labee; Uddel 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Urk 10.00 en 17.00 uur lees-

dienst; Utrecht 10.00 uur ds. Van Eckeveld en 19.00 uur ds. Visscher; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 16.30 uur ds. Van Belzen; Vlaardingen 16.30 uur ds. Paul; Vlissingen 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. Karens; Woerden 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen en 14.00 uur leesdienst; Zoetermeer 18.30 uur stud. Van Rijswijk; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Veenendaal; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Vogelaar.

DINSDAG 9 DECEMBER 2008

Dirksland 19.30 uur ds. Schipper; Lisse 19.45 uur ds. Neele; Moerkapelle 19.30 uur ds. Hakvoort; Naaldwijk 19.45 uur ds. Silfhout.

WOENSDAG 10 DECEMBER 2008

Beekbergen 19.30 uur ds. Van Dieren; Borssele 19.30 uur ds. Gunst; De Valk-Wekerom 19.30 uur ds. Van Boven; Drachten 19.30 uur ds. De Wit; Goudswaard 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Hilversum 19.45 uur ds. De Leeuw; Leerdam 19.30 uur ds. Melis; Meliskerke 19.30 uur ds. Moens; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. Verweij; Nisse 19.30 uur ds. De Heer; Opheusden 19.30 uur ds. Mondria (zendingsdienst); Rijssen-Zuid 19.30 uur ds. Schreuder; Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Van Gelder; Sint Annaland 19.30 uur ds. Hakvoort; Stad aan 't Haringvliet 19.30 uur ds. Baan; Veenendaal 19.30 uur ds. Van Belzen; Werkendam 19.30 uur ds. Karens; Westzaan 19.30 uur ds. Van Aalst.

DONDERDAG 11 DECEMBER 2008

Aalburg 19.30 uur ds. F. Mulder; Boskoop 19.30 uur ds. Van Manen; 's-Gravenzande 19.45 uur ds. Verweij; Houten 19.30 uur ds. Van der Net; Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. Beens; Krimpen a/d IJssel 19.45 uur ds. P. Mulder; Leerdam 14.30 uur ds. Karens (huw.bev.); Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Van Belzen; Sprang-Capelle 19.30 uur ds. Schipper; Terwolde-De Vecht 19.30 uur ds. Vogelaar.

VRIJDAG 12 DECEMBER 2008

Den Helder 14.30 uur ds. Heijkamp; Middelburg-Centrum 14.15 uur ds. De Heer (huw.bev.); Tricht-Geldermalsen 14.00 uur ds. Beens (huw.bev.).


ZATERDAG 13 DECEMBER 2008

Capelle a/d IJssel-Middelwatering 15.00 uur ds. Silfhout (aangepaste kerkdienst).


EVANGELISATIESAMENKOMSTEN
 Alkmaar ('t Wuiver 2-a) 10.00 en 16.30
 uur ev. G. Baan; Amsterdam (Looiers-
 gracht 70) 10.30 en 17.00 uur ev. J.
 Krijgsman; Emmen (Prinsesselaan 6-l)
 9.30 en 15.30 uur ev. C. van Drunen;

Leeuwarden (Achter de Hoven 2-c) 9.30
 en 16.00 uur ev. S. de Visser; Merksem
 (Oude Bareellei 64) 10.00 en 17.00 uur
 ev. A. van Setten; Tilburg (Offenbach-
 straat 105) 10.00 en 18.30 uur ev. H.J.
 van den Boogaart.

1509 - 2009
500 jaar Johannes Calvijn



Mag Calvijns Instituut een
 zegen zijn ook voor de
 opleiding van voorgangers
 op het Calvin Seminarie



Stichting China

Mogen zij op uw steun rekenen?
Giro: 320666
 Postbus 1150, 3900 BD Veenendaal

ADVERTENTIES

Villa Nova
 Orthopedagogische Hulpverlening



Geopend!

Voor advies,
 bemiddeling
 en begeleiding
 bij opvoedingsproblemen
 en ontwikkelingsstoornissen.

Dr. A. Nieuwenhuyzen-Tanis
 Orthopedagoog/GZ-psycholoog
 BIG-geregistreerd en
 lid NVO en NIP

Lepelstraat 2
 4401 EB Yerseke
 tel. 0113-269578

Meer weten?
 Vaag de folder aan of kijk op onze website!
 info@praktijkvillanova.nl
 www.praktijkvillanova.nl

CHRISTELIJKE BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Buurtlaan West 26 tel. 0318-526641
 3905 JR Veenendaal www.wegenaar.nl

Te huur gevraagd:
 eengezinswoning in Ermelo.
 Tel. 06-22996661

NIEUW!
CD 'Geliefde Psalmen'
 Koor- en samenzangavond vanuit
 de Laurenskerk te Rotterdam
 (1900 aanwezigen)




Groot Samengesteld Mannenkoor (300 zangers)
 o.l.v. Frans Cornet & Jan van Zweden
 Organist: Pieter Heykoop
 € 12,50

Psalm 122 - 95 - 25 - 116 - 40 - 108 - 119 - 42 - 85 - 75
 (+ orgel improvisatie) - 105 - 27 - Een vaste burcht is onze God

Een gedeelte van de netto-opbrengst is bestemd voor:
 Jeugdbond Gereformeerde Gemeenten


Vandaag bestellen... morgen in huis!
 www.pieterheykoop.nl

Najaarsactie SEZ



Actiedoel:
 noodhulp Cuba na orkanen
 Gustav en Ike

Betaalt u mee?
Giro 158116
(actienummer)
t.n.v. SEZ,
Hardinxveld




Spaanse Evangelische Zending
 Misión Evangélica Holandesa para España

SEZ, Postbus 273, 3370 AG Hardinxveld-Giessendam
 tel. 0184 - 61 16 07 b.g.g. 0184 - 61 55 43
 e-mail: sez@kliksafe.nl
 www.sez.st

De bestuursleden van de SEZ behoren tot Prot. Kerk in Ned. (herv.),
 Herst. Herv. Kerk, Chr. Geref. Kerken, Geref. Gemeenten,
 Geref. Gemeenten in Ned. en Oud Geref. Gemeenten.

* Actie i.s.m. Dep. Bijz. Noden GG



Ten bate van de Zending zijn de volgende preek CD's te koop.

Advent

Ds. P. Blok
Ds. J. van Haaren
Ds. P. Mulder

Jesaja 60 : 1
Ezechiël 21 : 27
Luk. 1 : 29-30a

Kerst

Ds. C. de Jongste
Ds. L. Terlouw

Opb. 12 : 4 -5b
Lukas 2 : 21

Oud-jaar

Ds. M. Blok
Ds. C.A. van Dieren

Jacobus 4 : 13
Psalm 90 : 12

Nieuw-jaar

Ds. C.A. van Dieren

Psalm 2 : 12

Vrije Stof

Ds. G.J. van Aalst
Ds. E. Hakvoort
Ds. C. Hogchem
Ds. W.J. Karels
Ds. G. van Manen
Ds. A. Moerkerken
Ds. A. Schot
Ds. A. Vergunst
Ds. C. Vogelaar

Lukas 15 : 24b
Psalm 89 : 16
Jes. 6 : 13b
Johannes 12 : 24
Matth. 7 : 13 - 14
Zefanja 3 : 17
Efeze 6 : 9
Hebr. 11 : 31
1 Sam. 7 : 8 -10

Lijst met 300 CD's op aanvraag. Prijs per 2 € 16,-, per 4 € 25,-, per 6 € 33,-, per 8 € 42,-, per 9 en meer à € 4,95

Prijzen alleen voor genoemde CD's.
Vanaf 6 stuks geen verzendkosten.
Aanbieding geldig tot 2 januari a.s.

Zendingswinkel Stolwijk
Tel: 0182-341831
Email: zgg@kliksafe.nl

Begrafenisverzorging "Honestum"

☎ 0180 - 628908 (Dag en Nacht)

L. Melieste - Verveer

Voor Rotterdam - Barendrecht - Ridderkerk
H.J. Ambacht - Zwijndrecht - Dordrecht e.o.

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos

THUISZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl

Zorg met een eigen kleur

Waardige en stijlvolle verzorging

van begrafenissen met aandacht voor persoonlijke wensen. In alle rust, vertrouwelijk en met bescheidenheid.

- opbaren met kistkoeling bij u thuis of in een voor u bekende aula
- dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden
- wij verzorgen alleen begrafenissen
- laatste verzorging van de overledene door een gediplomeerd verpleegster

Begrafenisverzorgers:

• H. de Jongh • P.H. van der Leer • D.D.E. Melieste

Begrafenisonderneming de Jongh

Hardinxveld-Giessendam:

Reepijzer 5, Tel. (0184) 61 11 54

Waardenburg:

Kerkstraat 17b, Tel. (0418) 65 20 39

Jongeman zoekt z.s.m.

zelfstandige woonruimte met min. 2 slaapk. in driehoek **Barneveld/De Valk/Stroe.**

Reacties na 18.45 uur op 06-16387040.

PREKEN VAN DS. C.A. VAN DIENEN

zesdelige serie DE TABERNAKEL- DIENST VERKLAARD

Moeten we dat echt lezen, al die onbegrijpelijke hoofdstukken over de tabernakel en alles wat daarbij hoort? Zeker, Mozes heeft daarin, gedreven door de Heilige Geest, heilige verhalen beschreven die het wonder van de schepping ver te boven gaan. In de tabernakeldienst wijst alles op Gods recht dat om voldoening vraagt. Het wijst ook op genade door Christus aangebracht. Wat hier ceremonieel wordt geleerd, loopt als een rode draad door de Psalmen, de Profeten, de Evangelien en de Brieven. Op bijzondere wijze komt de eenheid van de Schrift naar voren. Het zijn leerzame lessen uit Gods heiligdom.



Deel 1: Ons buigen waar Zijn troon zal staan

In het eerste deel gaat het over het heiligdom, de ark, de tafel der toonbroden en de gouden kandelaar.

Deel 2: Als reukwerk voor U toegericht

In het tweede deel gaat het over de tabernakel, het brandofferaltaar, het koperen wasvat, het gouden reukaltaar en de voorhang.

Deel 3: De priesters met Mijn heil bekleën

In het derde deel gaat het over de priesters en de Levieten, de bewaking tot hun dicht, hun kleding, hun zilver en hun offers, de waken, het brandoffer, het brandoffer en het bewaagstuk.

Gebr. ca. 120 blz. Per deel 12.50

NAAMAN DE SYRIËR

10 preken over 2 Koningen 5

Gods verkiezende heide is de grondtoon in deze preken. De Heere gebruikte een eenvoudig middel, een slavemeisje, om deze Naaman bij de Jordaan te brengen. In deze preken, die van grote ernst getuigen, worden juist ook de kinderen aangesproken.

Gebr. 140 blz.

14.75



DE BLINDGEBORENE

11 preken over Johannes 9

De Heere houdt onbegrepen met de blindgeborene. Hij neemt slijk met speeksel. Zo wordt de kwaal toch alleen maar erger? En hoe moet hij ooit bij het badwater Siloam komen? Dat is ook de vraag van een ellendige zondaar. Dwars door alle onmogelijkheden heen geeft God blinden het gezicht. Is de geschiedenis daarmee ten einde? Nee, er volgt diepe beproevingen. Verlaten! Uitgeworpen! Maar Christus vindt hem en opent de ogen van de blindgeborene voor Hem, de Zone Gods.

Kostelijke jessen liggen er tot deze elf preken. Lessen voor de opvoeding, lessen voor het maatschappelijk leven, maar bovendien lessen voor het geestelijk leven, omdat God aan Zijn eer komt.

Gebr. 123 blz.

14.75



Uitgeverij De Boekhandel www.gebr.koster.nl

Gebr. Koster

Neerlandsloot 17 4731 AXV De Bilt

Tel. 0342 - 41 69 86

Verrijgbaar bij de boekhandel

Huisgemeenten in Noord-China vrezende winter zonder voedsel en hulp

Daarom vragen wij u om een financiële bijdrage.
Uw steun blijft - ook op dit gebied - dringend nodig.

Stort uw gift op 3473. 76. 029

t.n.v. Hudson Taylor / SBHC te Rhenen



Voor info of voorlichting: Bel 06 200 13 173 of kijk op www.hudsonstaylor.nl



Ambtskleding

Kostuums: 2- en 3-delig zwart - grijs - e.a.
Trouwkostuums - Jacquets - Pantalons
Streeppantalons - Overhemden
Stropdassen - Sokken - Overjassen
Hoeden - Schoenen

Winkel: Dorpsstraat 229, Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 b.g.g. 06-30189592

OPENINGSTIJDEN: MA. GESLOTEN,
DI T/M DO 9-18 UUR,
VR 9-21 UUR EN ZA 9-17 UUR.
OP AFSpraak MOGELIJK

- DIVERSE BLOKFLUITEN
- DWARSFLUITEN
- MUZIEKSTANDAARDS
- ROEMEENSE PANFLUITEN
- VIOLIN

R. MULDER - STAPHORST

06 12 610 628 B.G.G. 0522 253944



Uitgaande van de Gereformeerde
Gemeenten in Nederland biedt de
SHG gekwalificeerde kraamzorg
en gezins- en bejaardenzorg
die aansluit bij uw manier van
leven. Dit houdt voor ons in dat
Bijbelse normen en waarden de
basis vormen voor uw dagelijkse
levenshouding en mediagebruik.

Kraamzorg

Meldt u tijdig aan om teleurstelling te voorkomen.
Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op
telefoonnummer **0187 - 48 91 73**
b.g.g. 0342 - 49 21 55. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur
en van 13.00 - 15.00 uur en op vrijdagavond van
19.00 - 21.00 uur.

Gezins- en bejaardenzorg

Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op
telefoonnummer **0166 - 65 26 05**. Op werkdagen van
9.00 - 11.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

De gratis brochure zenden wij u graag toe.

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ **Horssen bv**

Dorpsstraat 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 - info@van-horssen.com
www.van-horssen.com

Het juiste adres voor:

Bijbels, Theologische boeken, Leesboeken
voor jong en oud, Voordeelboeken,
Tweedehands, CD's en bladmuziek.

Telefoon (0172) 21 21 22
Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop
Wij verzorgen alleen begravenissen - Dag en nacht bereikbaar

Verschenen: **Jonge Zangers deel 8**

Het levenseinde en de verwachting van:

**Arie van Driel, Wijntje Nap, Gerrit Eijkman,
Jacobus Overduin, Elisabeth Overduin en Sara Coolbrant**

Ook dit deeltje is weer van dezelfde rijke inhoud als de vorige deeltjes. Met foto's en 143 pag.

In Zijn huis, wilt Hem loven!

**Ds. P. van der Heijden, ds. P. Diermanse, ds. L.R. Shelton,
ouderling R. Baars en oefenaar H. Hiensch**

Opmerkelijke geschiedenissen uit de 19^e en 20^e eeuw, aan de vergetelheid ontruk.
Een getuigenis van personen met een teer leven in de vreze des Heeren.

Herdrukken: Jonge Zangers deel 1 t/m 7

Alle boeken historisch toegelicht door Joh. Westerbeke € 9.75 p/st.

**Bestellen bij de boekhandel, of bij: Uitgeverij 'Middelburg'
't Zandorp 2 - 4335 AJ Middelburg - 0118 625472**

Voor een zorgzame begeleiding



Burenveld,
Scherpenzeel e.o.
A. Koster
Tel. 033 277 0555

Centraal: Stationsweg 411
3025 CD Scherpenzeel
Centraal nummer (24 uur):
033 277 0555

BEGRAFENISVERZORGING KINA 010 - 458 31 12

Rotterdam, Drechtstreek, Krimpenerwaard, Gouda
D.W. Schipper 010-4506626 L. Kooijman 0182-583932
Capelle aan den IJssel Gouda

BOEKHANDEL / ANTIQUARIAAT DE ROO

Van Meelstraat 12 • ZWIJNDRECHT • tel. 078 - 612 40 81

Voor al uw NIEUWE en TWEDEHANDS: THEOLOGISCHE BOEKEN
KINDERBOEKEN
LEESBOEKEN

Tevens Inkoop en Taxatie Gebruikte Boeken

www.derooboeken.nl

maandag gesloten

begravenisverzorging **T. den Hollander**

Begravenissen in Vlaardingen,
Rotterdam, Gouda, den Haag
en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een
door u gewenst uitvaartcentrum
of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.



Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509